

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΔΡΥΜΑ
ΙΚΑ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

ΕΝΙΑΙΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΜΙΣΘΩΤΩΝ
ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΑΣΦ. ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΑΡΟΧΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΠΑΡΟΧΩΝ ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ

Ταχ. Δ/ση: Αγ. Κων/νου 8 (10241)
Πληροφορίες: Γ. Τσακαλάκη
Τηλέφωνο: 210-5215272
FAX : 210 5215274
e-mail : diefpar@ika.gr

Αθήνα 5 / 8 / 2010

Αριθ. Πρωτ.
Α11/4/38

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ
ΑΡ.: 56

ΠΡΟΣ:
Τους Αποδέκτες του Πίνακα Α'

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:
1. Ο.Π.Σ. ΙΚΑ-ΕΤΑΜ

ΘΕΜΑ : « Ασφαλιστική κάλυψη »

ΣΧΕΤ.: α) Το αρ.Φ40021/18363/2182/28-7-10 έγγραφο του Υπουργείου
Εργασίας κ' Κοινωνικής Ασφάλισης
β) Η αρ. 258/2010 γνωμοδότηση του ΣΤ' Τμήματος του Νομικού
Συμβουλίου του Κράτους

Με τη (β) σχετική γνωμοδότηση του ΣΤ' Τμήματος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, η οποία έγινε δεκτή από τον Υφυπουργό, σχετικά με την ένταξη ή μη στα μέλη οικογένειας, όπως προσδιορίζονται από την ασφαλιστική νομοθεσία, κατ' εφαρμογή του Αστικού Κώδικα, των προσώπων που συνάπτουν Σύμφωνο Ελεύθερης Συμβίωσης, προκύπτει ερμηνευτικά, ότι τα πρόσωπα αυτά, δεν εμπίπτουν στα μέλη οικογένειας του άρθρου 33 του ΑΝ 1846/51.

Κατόπιν τούτων, αιτήσεις ασφαλισμένων μας, οι οποίοι έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης βάσει του Ν 3719/08 και ζητούν ασφαλιστική κάλυψη των μελών τους, απορρίπτονται βάσει των ανωτέρω.

Συν.: (1 γνωμοδότηση)

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
Η ΤΜΗΜΑΤΑΡΧΗΣ
ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ
ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΒΕΛΛΑΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΩΣ 258/2010

ΣΤ' ΤΜΗΜΑ Ν.Σ.Κ.

ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ: Κ. Νασοπούλου, Πάρεδρος ΝΣΚ.

ΑΡ. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΣ : Το υπ' αριθμ. Α.Π. Φ 40021/12549/1261/20-7-2009 έγγραφο της Δ/σης Ασφάλισης Ασθένειας και Μητρότητας (Τμ. Α') Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΕΡΩΤΗΜΑ : Ερωτάται εάν εντάσσονται στα μέλη της οικογένειας, όπως προσδιορίζονται από την ασφαλιστική νομοθεσία, κατ' εφαρμογή του Αστικού Κώδικα, τα πρόσωπα τα οποία συνάπτουν σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης.

ΕΡΜΗΝΕΥΟΜΕΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ : άρθρα 1 - 13 ν. 3719/08 & 33 α.ν. 1846/1951.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΑΣΗ : τα πρόσωπα που συνάπτουν σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης δεν εμπίπτουν στα μέλη της κατ' άρθρον 33 α.ν. 1846/1951 οικογένειας .

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδότησεως : 258 / 2010
ΤΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΣΤ' Τμήματος
Συνεδρίαση της 22ας Ιουνίου 2010

ΣΥΝΘΕΣΗ :

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Βασίλειος Κοντόλαιμος, Αντιπρόεδρος του Ν.Σ.Κ..

ΜΕΛΗ: Πέτρος Τριανταφυλλίδης, Ανδρέας Χαρλαύτης, Σπυρίδων Παπαγιαννόπουλος, Ανδρέας Ανδρουλιδάκης, Αικατερίνη Γρηγορίου, Βασιλική Τύρου και Κουήν Χουρμουζιάν, Νομικοί Σύμβουλοι.

ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ: Κ. Νασοπούλου, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ..

ΑΡ. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΣ : Το υπ' αριθμ. Α.Π. Φ 40021/12549/1261/20-7-2009 έγγραφο της Δ/σης Ασφάλισης Ασθένειας και Μητρότητας (Τμ. Α') Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΕΡΩΤΗΜΑ : Ερωτάται εάν εντάσσονται στα μέλη της οικογένειας, όπως προσδιορίζονται από την ασφαλιστική νομοθεσία, κατ' εφαρμογή του Αστικού Κώδικα, τα πρόσωπα τα οποία συνάπτουν σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης.

Επί του ανωτέρω ερωτήματος το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα ΣΤ') γνωμοδότησε ως ακολούθως :

Ι. ΙΣΤΟΡΙΚΟ.

Ο Χ. Τ. με την από 26-5-09 προς την Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων αίτησή του ζήτησε να πληροφορηθεί εάν η κοπέλα με την οποία είναι αρραβωνιασμένος και δεν εργάζεται δικαιούται ιατροφαρμακευτικής περιθάλψεως ως προστατευόμενο μέλος της οικογένειάς του από τον ασφαλιστικό του φορέα, δηλ. το Ι.Κ.Α., σε περίπτωση συνάψεως συμφώνου ελεύθερης συμβίωσης.

Ακολούθως, η αρμόδια Διεύθυνση της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων υπέβαλε το ερώτημα εάν εντάσσονται στα μέλη της οικογένειας, όπως προσδιορίζονται από την ασφαλιστική νομοθεσία, κατ' εφαρμογή του Αστικού Κώδικα, τα πρόσωπα τα οποία συνάπτουν σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης, επισημαίνοντας συγχρόνως ότι οι διατάξεις περί καθιερώσεως του Συμφώνου περιλαμβάνονται στο Κεφάλαιο Πρώτο του ν. 3719/2008 και όχι στο δεύτερο, με το οποίο επέρχονται οι τροποποιήσεις του Αστικού Κώδικα.

Περαιτέρω, η ίδια Διεύθυνση με το υπ' αριθμ. Φ 40021/7683/815/29-3-2010 έγγραφό της μας απέστειλε την από 26-3-2010 (αρ. πρωτ. 7683/815/26-3-2010) αίτηση της Δ. Π., με την οποία ζήτησε να της χορηγηθεί βιβλιάριο ασθενείας έμμεσα ασφαλισμένης Ι.Κ.Α. ως προστατευόμενο μέλος της οικογένειας του συντρόφου της Γ. Μ., με τον οποίο έχει συνάψει σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης, ενώ με το υπ' αριθμ. Φ 40021/8823/899/12-4-2010 έγγραφό της μας γνώρισε ότι η αρμόδια υπηρεσία του Ι.Κ.Α. έχει δεχθεί τόσον προφορικά όσον και γραπτά αιτήματα ασφαλισμένων, πλην όμως δεν γνωρίζει εάν κάποιος ασφαλισμένος έχουν προσφύγει ενώπιον των Δικαστηρίων (σχετ. υπ' αριθμ. Γ23/31/31-3-2010 έγγραφο Ι.Κ.Α.).

Ήδη, όμως, είχε προηγηθεί προς το Ι.Κ.Α. έγγραφο της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων (υπ' αριθμ. Φ10044/14464/1252/30-6-2009 έγγραφο Δ/σης Κύριας Ασφάλισης Μισθωτών), με το οποίο εκφράστηκε η άποψη ότι οι συμβαλλόμενοι σύντροφοι δεν μπορούν να

θεωρηθούν σύζυγοι και να δικαιωθούν των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων των συζύγων και ότι ο ν. 3719/08 δεν καθιερώνει συνταξιοδοτικά δικαιώματα στους συμβιούντες βάσει του συμφώνου αυτού.

Επί του ανωτέρω ερωτήματος εκθέτω και εισηγούμαι ως ακολούθως :

II. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ .

Με τα άρθρα 9 και 21 του ισχύοντος Συντάγματος ορίζεται ότι :

« Άρθρο 9

1. Η κατοικία του καθενός είναι άσυλο. **Η ιδιωτική και οικογενειακή ζωή του απόμου είναι απαραβίαστη.** Καμία έρευνα δε γίνεται σε κατοικία, παρά μόνο όταν και όπως ορίζει ο νόμος και πάντοτε με την παρουσία εκπροσώπων της δικαστικής εξουσίας.

2.

Άρθρο 21

1. Η οικογένεια, ως θεμέλιο της συντήρησης και προαγωγής του Έθνους, καθώς και ο γάμος, η μητρότητα και η παιδική ηλικία τελούν υπό την προστασία του Κράτους.

2. Πολύτεκνες οικογένειες, ανάπηροι πολέμου και ειρηνικής περιόδου, θύματα πολέμου, χήρες και ορφανά εκείνων που έπεσαν στον πόλεμο, καθώς και όσοι πάσχουν από ανίατη σωματική ή πνευματική νόσο έχουν δικαίωμα ειδικής φροντίδας από το Κράτος.»

Με το άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, η οποία κυρώθηκε με το ν. δ/μα 53 της 19/20.9.1974 (ΦΕΚ Α' 256), ορίζεται ότι :

« Άρθρο 8

1. Παν πρόσωπον δικαιούται εις τον σεβασμόν της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του, της κατοικίας του και της αλληλογραφίας του.

2. Δεν επιτρέπεται να υπάρξη επέμβασις δημοσίας αρχής εν τη ασκήσει του δικαιώματος τούτου, εκτός εάν η επέμβασις αυτή προβλέπεται υπό του νόμου και αποτελεί μέτρον το οποίον, εις μίαν δημοκρατικήν κοινωνίαν, είναι αναγκαίον δια την εθνικήν ασφάλειαν, την δημοσίαν ασφάλειαν, την οικονομικήν ευημερίαν της χώρας, την προάσπισιν της τάξεως και την πρόληψιν ποινικών παραβάσεων, την προστασίαν της υγείας ή της ηθικής, ή την προστασίαν των δικαιωμάτων και ελευθεριών άλλων. »

Με τις διατάξεις των άρθρων 1 - 13 ν. 3719/08 (ΦΕΚ Α' 241)

« Μεταρρυθμίσεις για την οικογένεια, το παιδί, την κοινωνία και άλλες διατάξεις » ορίζεται ότι :

« Άρθρο 1- Σύσταση

Η συμφωνία δύο ενήλικων ετερόφυλων προσώπων με την οποία οργανώνουν τη συμβίωσή τους (σύμφωνο συμβίωσης) καταρτίζεται αυτοπροσώπως με συμβολαιογραφικό έγγραφο. Η ισχύς της συμφωνίας αρχίζει από την κατάθεση αντιγράφου του συμβολαιογραφικού εγγράφου στον ληξίαρχο του τόπου κατοικίας τους, το οποίο καταχωρείται σε ειδικό βιβλίο του Ληξιαρχείου.

Άρθρο 2 – Προϋποθέσεις

1. Για τη σύναψη συμφώνου συμβίωσης απαιτείται πλήρης δικαιοπρακτική ικανότητα.
2. Δεν επιτρέπεται η σύναψη συμφώνου συμβίωσης:
 - α) αν υπάρχει γάμος ή σύμφωνο συμβίωσης των ενδιαφερόμενων προσώπων ή του ενός από αυτά,
 - β) μεταξύ συγγενών εξ αίματος σε ευθεία γραμμή απεριορίστως και εκ πλαγίου μέχρι και τον τέταρτο βαθμό, καθώς και μεταξύ συγγενών εξ αγχιστείας σε ευθεία γραμμή απεριορίστως και
 - γ) μεταξύ εκείνου που υιοθέτησε και αυτού που υιοθετήθηκε.
3. Η παράβαση των διατάξεων του παρόντος άρθρου συνεπάγεται την ακυρότητα του συμφώνου συμβίωσης.

Άρθρο 3 - Ακυρότητα του συμφώνου

Την κατά το προηγούμενο άρθρο ακυρότητα του συμφώνου συμβίωσης μπορεί να επικαλεσθεί, εκτός από τους συμβληθέντες, και όποιος προβάλλει έννομο συμφέρον οικογενειακής ή περιουσιακής φύσης. Ο εισαγγελέας μπορεί να ζητήσει αυτεπαγγέλτως την αναγνώριση της ακυρότητας, αν το σύμφωνο συμβίωσης αντίκειται στη δημόσια τάξη.

Άρθρο 4 – Λύση

1. Το σύμφωνο συμβίωσης λύεται: α) με συμφωνία των συμβληθέντων, που γίνεται αυτοπροσώπως με συμβολαιογραφικό έγγραφο, β) με μονομερή συμβολαιογραφική δήλωση, αφότου αυτή κοινοποιηθεί με δικαστικό επιμελητή στον άλλον και γ) αυτοδικαίως, αν συναφθεί γάμος είτε μεταξύ των συμβληθέντων είτε μεταξύ ενός από αυτούς και τρίτου.

2. Η λύση του συμφώνου συμβίωσης ισχύει από την κατάθεση του συμβολαιογραφικού εγγράφου ή της μονομερούς δήλωσης στον ληξίαρχο, όπου έχει καταχωρηθεί και η σύσταση αυτού.

Άρθρο 5 – Επώνυμο

Το σύμφωνο συμβίωσης δεν μεταβάλλει το επώνυμο των συμβληθέντων. Ο καθένας μπορεί, εφόσον συγκατατίθεται ο άλλος, να χρησιμοποιεί στις κοινωνικές σχέσεις το επώνυμο του άλλου ή να το προσθέτει στο δικό του.

Άρθρο 6 - Περιουσιακές σχέσεις

Με το σύμφωνο συμβίωσης ή και με μεταγενέστερο συμβολαιογραφικό έγγραφο μπορεί να ρυθμίζονται οι περιουσιακές σχέσεις των συμβληθέντων και ιδίως η τύχη των περιουσιακών στοιχείων που θα αποκτηθούν κατά τη διάρκεια του συμφώνου (αποκτήματα). Αν δεν υπάρχει συμφωνία για τα αποκτήματα, το κάθε μέρος έχει, μετά τη λύση του συμφώνου, αξίωση κατά του άλλου για ό,τι αυτό απέκτησε και με τη δική του συμβολή. Η αξίωση αυτή δεν γεννάται στο πρόσωπο των κληρονόμων του δικαιούχου, δεν εκχωρείται ούτε κληρονομείται από αυτούς, στρέφεται όμως κατά των κληρονόμων του υποχρέου. Η αξίωση παραγράφεται δύο έτη μετά τη λύση του συμφώνου.

Άρθρο 7 - Διατροφή μετά τη λύση

1. Στο σύμφωνο συμβίωσης ή και σε μεταγενέστερο συμβολαιογραφικό έγγραφο μπορεί να περιέχεται συμφωνία με την οποία αναλαμβάνεται, είτε από το ένα ή το άλλο μέρος είτε και αμοιβαίως, υποχρέωση διατροφής μόνο για την περίπτωση κατά την οποία, μετά τη λύση του συμφώνου, το ένα από τα μέρη δεν μπορεί να εξασφαλίσει τη διατροφή του από τα εισοδήματά του ή

από την περιουσία του. Δεν έχει υποχρέωση διατροφής εκείνος που, εν όψει και των λοιπών υποχρεώσεών του, δεν είναι σε θέση να τη δώσει χωρίς να διακινδυνεύσει η δική του διατροφή. Η υποχρέωση αυτή δεν βαρύνει τους κληρονόμους του υποχρέου.

2. Ο δικαιούχος διατροφής από το σύμφωνο συμβίωσης συμπορεύεται, ως προς το δικαίωμα διατροφής, με τον διαζευγμένο σύζυγο του υποχρέου.

3. Ο υπόχρεος διατροφής, μετά τη λύση του συμφώνου συμβίωσης, δεν μπορεί να επικαλεσθεί την υποχρέωσή του αυτή, προκειμένου να απαλλαγεί, εν όλω ή εν μέρει, από την υποχρέωση συνεισφοράς ή διατροφής συζύγου ή ανήλικων τέκνων του.

4. Με την επιφύλαξη των παραγράφων 2 και 3, η συμβατική υποχρέωση της παραγράφου 1 προηγείται της εκ του νόμου υποχρέωσης διατροφής άλλων προσώπων απέναντι στον δικαιούχο, που βρίσκεται σε αδυναμία, μετά τη λύση του συμφώνου, να διατρέφει τον εαυτό του με τις δικές του δυνάμεις.

Άρθρο 8 - Τεκμήριο πατρότητας

1. Το τέκνο που γεννήθηκε κατά τη διάρκεια του συμφώνου συμβίωσης ή εντός τριακοσίων ημερών από τη λύση ή την αναγνώριση της ακυρότητάς του, τεκμαίρεται ότι έχει πατέρα τον άνδρα με τον οποίο η μητέρα κατάρτισε το σύμφωνο. Το τεκμήριο ανατρέπεται με αμετάκλητη δικαστική απόφαση. Τα άρθρα 1466 επ. ΑΚ, καθώς και τα άρθρα 614 επ. ΚΠολΔ, εφαρμόζονται αναλόγως.

2. Η ακυρότητα ή η ακύρωση του συμφώνου δεν επηρεάζει την πατρότητα των τέκνων.

Άρθρο 9 - Επώνυμο τέκνων

Το τέκνο που γεννήθηκε κατά τη διάρκεια του συμφώνου συμβίωσης ή εντός τριακοσίων ημερών από τη λύση ή την αναγνώριση της ακυρότητάς του, φέρει το επώνυμο που επέλεξαν οι γονείς του με κοινή και αμετάκλητη δήλωσή τους που περιέχεται στο σύμφωνο ή σε μεταγενέστερο συμβολαιογραφικό έγγραφο, πριν τη γέννηση του πρώτου τέκνου. Το

επώνυμο που επιλέγεται είναι κοινό για όλα τα τέκνα και είναι υποχρεωτικά το επώνυμο του ενός από τους γονείς ή συνδυασμός των επωνύμων τους. Σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερα από δύο επώνυμα. Αν η δήλωση παραλειφθεί, το τέκνο θα έχει σύνθετο επώνυμο, αποτελούμενο από το επώνυμο και των δύο γονέων του. Αν το επώνυμο του ενός ή και των δύο γονέων είναι σύνθετο, το επώνυμο του τέκνου θα σχηματισθεί με το πρώτο από τα δύο επώνυμα.

Άρθρο 10 - Γονική μέριμνα

1. Η γονική μέριμνα τέκνου που γεννήθηκε κατά τη διάρκεια συμφώνου συμβίωσης ή μέσα σε τριακόσιες ημέρες από τη λύση ή την αναγνώριση της ακυρότητάς του ανήκει στους δύο γονείς και ασκείται από κοινού. Οι διατάξεις του ΑΚ για τη γονική μέριμνα των τέκνων που κατάγονται από γάμο εφαρμόζονται αναλόγως και στην περίπτωση αυτή.
2. Αν το σύμφωνο συμβίωσης λυθεί, για τους λόγους που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 4 του παρόντος, για την άσκηση της γονικής μέριμνας εφαρμόζεται αναλόγως το άρθρο 1513 του ΑΚ.

Άρθρο 11 - Κληρονομικό δικαίωμα

1. Με τη λύση του συμφώνου συμβίωσης λόγω θανάτου, αυτός που επιζεί έχει κληρονομικό δικαίωμα εξ αδιαθέτου, το οποίο ανέρχεται στο έκτο της κληρονομίας, αν συντρέχει με κληρονόμους της πρώτης τάξης, στο τρίτο, αν συντρέχει με κληρονόμους άλλων τάξεων και σε ολόκληρη την κληρονομία, αν δεν υπάρχει συγγενής του κληρονομούμενου, που να καλείται ως εξ αδιαθέτου κληρονόμος.
2. Αυτός που επιζεί έχει δικαίωμα νόμιμης μοίρας στην κληρονομία, το οποίο ανέρχεται στο ήμισυ της εξ αδιαθέτου μερίδας, που του αναλογεί. Κατά το ποσοστό αυτό μετέχει ως κληρονόμος.
3. Τα άρθρα 1826 επ., 1839 επ. και 1860 του ΑΚ εφαρμόζονται αναλόγως και στην περίπτωση αυτή.

Άρθρο 12 - Αναστολή παραγραφής

Το άρθρο 256 του ΑΚ περίπτωση 1 αντικαθίσταται ως εξής:

"1. μεταξύ συζύγων κατά τη διάρκεια του γάμου, έστω και αν ύστερα ακυρωθεί, καθώς και μεταξύ προσώπων που έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης, όσο αυτό ισχύει".

Άρθρο 13 - Πεδίο εφαρμογής

Ο νόμος αυτός εφαρμόζεται σε κάθε σύμφωνο συμβίωσης, εφόσον αυτό έχει καταρτισθεί στην Ελλάδα ή ενώπιον ελληνικής προξενικής αρχής. Σε κάθε άλλη περίπτωση, εφαρμόζεται το δίκαιο που ορίζεται από τους κανόνες του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου. »

Τέλος, με τις διατάξεις του άρθρου 33 α.ν. 1846/1951 (ΦΕΚ 179 Α') «Περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων», όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 51 παρ. 1 ν. 1539/85, (ΦΕΚ Α'64), το π.δ/μα 1362/81 (ΦΕΚ 339 Α') ορίζεται ότι :

« Άρθρο 33 : Μέλη οικογενείας

1. Προς εφαρμογήν των διαταξεων του άρθρου 31 τα κάτωθι πρόσωπα θεωρούνται μέλη της οικογενείας του ησφαλισμένου ή του συνταξιούχου λόγω αναπηρίας ή γήρατος, ή του επιδοματούχου λόγω αναπροσαρμογής.

α) Η σύζυγος ή ο σύζυγος

β) Τα άγαμα τέκνα (νόμιμα ή τέκνα που έχουν νομιμοποιηθεί, αναγνωρισθεί ή υιοθετηθεί ή προγονοί) και τα φυσικά τέκνα ασφαλισμένης ή συνταξιούχου λόγω αναπηρίας ή γήρατος ή επιδοματούχου λόγω αναπροσαρμογής μέχρι τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους και εάν μεν είναι άνεργα μέχρι τη συμπλήρωση του 24ου έτους της ηλικίας τους, εάν δε συνεχίζουν τις σπουδές τους για 2 έτη μετά τη λήξη των σπουδών τους, εφόσον είναι άνεργα, όχι όμως πέρα τη συμπλήρωση του 26ου έτους της ηλικίας τους .

γ) Η μήτηρ και ο πατήρ, ως και οι θετοί γονείς υπό τας ομοίας με τους φυσικούς γονείς προϋποθέσεις.

δ) Οι ορφανοί πατρός και μητρός έγγονοι και αδελφοί, ως και οι ορφανοί μόνον πατρός ή μητρός αδελφοί ή έγγονοι, εφ' όσον ο επιζών γονεύς

λογίζεται κατά τα ανωτέρω ως μέλος οικογενείας του ησφαλισμένου, μέχρι συμπληρώσεως του 18ου έτους της ηλικίας των και εφ' όσον είναι άγαμοι .

2. Τα πρόσωπα τ' αναφερόμενα εν τη προηγούμενη παραγράφω θεωρούνται ως μέλη της οικογενείας του ησφαλισμένου ή του συνταξιούχου ή του επιδοματούχου λόγω αναπροσαρμογής, εφ' όσον συμβιούσι μετ' αυτού και η συντήρησις των, προκειμένου περί των υπό στοιχεία β', γ' και δ' κατηγοριών, βαρύνει κυρίως αυτόν.

Θεωρείται ότι υπάρχει συμβίωσις και εάν δια σοβαρούς λόγους, ορισθησόμενους δια κανονισμού, ο σύζυγος ή η σύζυγος ή τα τέκνα, δεν διαμένουσι προσωρινώς υπό την αυτήν στέγην.

3. Δύναται κατά τας διατάξεις Κανονισμού, η ιατρική περίθαλψις να παρέχεται εν όλω η έν μέρει εις τα τέκνα και μετά την συμπλήρωσιν του κατά την παρ. 1 ορίου ηλικίας, εφ' όσον είναι ανίκανα προς πάσαν εργασίαν. »

III. Από την ερμηνεία των ανωτέρω διατάξεων προκύπτουν τα εξής:

A. Με την διάταξη του άρθρου 9 του ισχύοντος Συντάγματος θεσπίζεται το δικαίωμα του σεβασμού της οικογενειακής ζωής ως κλασσικό ατομικό δικαίωμα που συνεπάγεται την απαγόρευση οιασδήποτε επέμβασης στην ιδιωτική σφαίρα του ατόμου. Η προστασία, όμως, της οικογενειακής ζωής συνιστά θεσμική εγγύηση, κατ' άρθρον 21 του ισχύοντος Συντάγματος και προϋποθέτει την παρέμβαση του νομοθέτη για την λήψη των αναγκαίων μέτρων. Με άλλα λόγια, στο ελληνικό εσωτερικό δίκαιο η προστασία της οικογένειας και της οικογενειακής ζωής είναι ευρεία και περιλαμβάνει αφ' ενός μεν μια συνταγματική εγγύηση, αφ' ετέρου δε ένα σύνολο θεμελιωδών δικαιωμάτων, ατομικών και μη (Evangelia Georgitsi et Julia Iliopoulos – Straggas, *Constitution et Famille*, *Annuaire International de Justice Constitutionnelle* 2008, *Table Ronde*, *Presse Universitaire d'Aix Marseille* 2009). Δεδομένου, όμως, ότι το Σύνταγμα δεν ορίζει την έννοια της υπ' αυτού προστατευομένης οικογένειας, το θέμα αυτό έχει αποτελέσει αντικείμενο πολλαπλών συζητήσεων και οξυτάτων αντιπαραθέσεων. Από τη μια υποστηρίζεται η άποψη ότι στην κατ' άρθρον 21 του Συντ/τος προστασία της οικογενειακής ζωής δεν συμπεριλαμβάνονται οι ελεύθερες συμβιώσεις χωρίς τέκνα, άρα λοιπόν ούτε και οι βάσει συμφώνου ενώσεις, διότι όσοι τις επιλέγουν προφανώς δεν επιθυμούν την υπαγωγή τους σε νομικές ουθμίσεις

και δεσμεύσεις (Κώστας Χρυσόγονος, Το Ελληνικό Σύνταγμα και η οικογένεια, Ελλ. Δ/νη 1997, σελ. 733). Από την άλλη, όμως και όσον αφορά το δικαίωμα του σεβασμού της οικογενειακής ζωής (άρθρο 9 του Συντ/τος) ένα σημαντικό μέρος της θεωρίας υποστηρίζει ότι η οικογένεια θα πρέπει να ερμηνευθεί ευρέως ως το σύνολο των προσώπων που συνδέονται μεταξύ τους με γάμο ή κοινή καταγωγή ασχέτως του βαθμού συγγενείας, ο οποίος συνδέει τα πρόσωπα και ασχέτως εάν συμβιούν κλπ. (Π. Παραράς, Σύνταγμα και Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, εκδ. Σάκκουλα Αθήνα – Κομοτηνή 2001, σελ. 61 & 137). Σύμφωνα, λοιπόν, με την εκδοχήν αυτή, στην προστασία της οικογένειας περιλαμβάνονται και οι σχέσεις των καθ' οιονδήποτε τρόπο συμβιούντων, ανεξαρτήτως του νομικού καθεστώτος που τις διέπει, άρα και αυτών που συνάπτουν σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης.

Β. Σε διεθνές επίπεδο τόσο το ατομικό δικαίωμα του σεβασμού της οικογενειακής ζωής, όσον και το κοινωνικό δικαίωμα της προστασίας της οικογένειας κατοχυρώνονται στο άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών (Ε.Σ.Δ.Α.), η οποία κατ' άρθρον 28 παρ. 1 του Συντάγματος έχει υπερνομοθετική ισχύ. Σύμφωνα, δε, με τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, αναγκαία προϋπόθεση είναι η ύπαρξη οικογένειας, νόμιμης (δηλ. συζυγικής), ή φυσικής. Η έννοια της οικογένειας στο δίκαιο της Ε.Σ.Δ.Α. είναι «αυτόνομη» και δεν περιορίζεται μόνο στις σχέσεις που θεμελιώνονται στο γάμο και μπορεί να συμπεριλάβει εξ ίσου και άλλους οικογενειακούς, *de facto* δεσμούς, εφ' όσον τα άτομα συζούν εκτός γάμου. Ακολουθως, αν και το άρθρο 8 της ανωτέρω Σύμβασης τείνει κατά κύριο λόγο στην προστασία του ατόμου απέναντι σε τυχόν αυθαιρεσίες της δημοσίας εξουσίας, εντούτοις είναι δυνατόν να περιλαμβάνει επιπλέον και θετικές υποχρεώσεις με σκοπό τον ουσιαστικό σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής. Η διάκριση μεταξύ θετικών και αρνητικών υποχρεώσεων του κράτους σύμφωνα με την διάταξη αυτή δεν επιδέχεται ακριβή ορισμό. Αντίθετα, οι εφαρμοστέες αρχές είναι κάθε φορά σχετικές. Στο πλαίσιο αυτό πρέπει να επιτυγχάνεται μια δίκαιη ισορροπία μεταξύ των συμφερόντων του ατόμου και της κοινωνίας στο σύνολό της, ως προς τα δύο όμως αυτά σημεία το κράτος διαθέτει ένα ευρύ περιθώριο αξιολόγησης

(υπόθεση Kroon et autres c Pays Bas - 1994, αρ.31, X. Y, Z c Royaume Uni - 1997, αρ. 36, Jonstston et autres c Irlande - 1986, αρ.55).

Περαιτέρω, το ίδιο Δικαστήριο έχει κρίνει ότι δεν είναι δυνατόν να συναχθεί από το άρθρο 8 υποχρέωση του κράτους να θεσπίσει το ίδιο καθεστώς για τα ζευγάρια που συζούν εκτός γάμου με τους εντός γάμου συζύγους (arrêt Jonstston et autres c Irlande, αρ. 68), οι δε διαφορές αντιμετώπισης που υπάρχουν μεταξύ συζύγων και συμβιούντων έχουν δημοκρατική νομιμοποίηση και βασίζονται σε μια αιτιολογία αντικειμενική και δικαιολογημένη, την προστασία της νόμιμης οικογένειας (ενν. της συζυγικής), το δε Δικαστήριο δεν έχει την αρμοδιότητα να υποδείξει στο κράτος τα μέτρα που οφείλει να λάβει στη συγκεκριμένη περίπτωση, καθ' όσον το θέμα αυτό εμπίπτει στο περιθώριο αξιολόγησης του κράτους, το οποίο αποφασίζει ελεύθερα για τα μέσα που θα χρησιμοποιήσει, αρκεί αυτά να εναρμονίζονται με την υποχρέωση του σεβασμού της προστατευόμενης από την Σύμβαση οικογένειας (arrêt Saucedo Gomez c Espagne - 1997) .

Γ. Στα πλαίσια της προσαρμογής της ελληνικής νομοθεσίας με την σύγχρονη πραγματικότητα και της αντιμετώπισης των ιδιαιτέρων προβλημάτων που προκύπτουν, με τις διατάξεις του νέου νόμου 3719/2008 θεσπίστηκε ιδιαίτερο νομοθετικό πλαίσιο με την επίσημη καθιέρωση του συμφώνου ελεύθερης συμβίωσης για τα ζευγάρια που συμβιώνουν ελεύθερα, χωρίς γάμο. Οι αρχές που διέπουν το Σύμφωνο Ελεύθερης Συμβίωσης είναι οι ίδιες αρχές που διέπουν το δίκαιο του γάμου, δηλαδή η αρχή της ισότητας των φύλων, η αρχή της μονογαμίας (εδώ η αρχή της επιλογής ενός μόνο συντρόφου), η αρχή της ελευθερίας της σύναψης της συμβίωσης, η αρχή της προστασίας του Συμφώνου Ελεύθερης Συμβίωσης. Οι ρυθμίσεις αυτές βασίζονται στο δικαίωμα της ελεύθερης επιλογής, καθώς και στην έλλειψη του θεσμικού χαρακτήρα του γάμου. Ο νομοθετικός, όμως, σχεδιασμός του συμφώνου βασίζεται στην παραδοχή ότι οι συμβιώσεις που υπάγονται σ' αυτό παύουν να κινούνται σε ένα «χώρο ελεύθερου δικαίου» και υποβάλλονται σε ένα ελάχιστο νομοθετικό πλαίσιο, κατά το σχέδιο αυτό τα μη ρυθμιζόμενα ζητήματα υπάγονται στην βούληση των μερών, εκτός από τις περιπτώσεις εκείνες που κρίθηκε αναγκαία η ρητή πρόβλεψη του νόμου για κατά παραπομπή εφαρμογή ορισμένων περί γάμου διατάξεων (Θ. Παπαχρίστου, Ν. Κουμουζή, Χ. Τσούκα, «Το Σύμφωνο Συμβίωσης,

Ερμηνευτικός Οδηγός στα άρθρα 1 - 13 του Ν. 3719/2008», σελ. 7, 8). Ακολούθως, ο Έλληνας νομοθέτης επεμβαίνει και ρυθμίζει αναγκαστικά μόνον ορισμένα θέματα γενικότερου συμφέροντος, όπως το θέμα της ίδρυσης της συγγένειας με τον πατέρα, το επώνυμο των παιδιών που γεννιούνται υπό καθεστώς συμφώνου συμβίωσης, τις περιουσιακές τους σχέσεις, το δικαίωμα διατροφής καθώς και το κληρονομικό δικαίωμα γονέων και τέκνων. Όπως ρητά ορίζεται στην ίδια την αιτιολογική έκθεση του Νόμου το Σύμφωνο Ελεύθερης Συμβίωσης «...αποτελεί ένα καθεστώς διαφορετικό από το γάμο: πρόκειται για μία εναλλακτική μορφή μόνιμης συμβίωσης και όχι για μια μορφή «χαλαρού» γάμου»(αιτιολογική έκθεση). Βεβαίως, μέσα από το νομοθετικό αυτό πλαίσιο αναδεικνύεται ιεραρχικά υπέρτερος ο γάμος, η ύπαρξη του οποίου αποτελεί κώλυμα για την κατάρτιση συμφώνου, ενώ, αντιθέτως, το σύμφωνο όχι μόνο δεν αποτελεί κώλυμα για την σύναψη γάμου, αλλά αντιθέτως λύνεται αυτοδικαίως, αν κάποιο από τα μέρη του παντρευτεί με άλλον, δικαιολογείται, δε , από την φύση του συμφώνου, η οποία διέπεται από την αρχή της ιδιωτικής αυτονομίας. Η ιδέα της ιεραρχικής υπεροχής του γάμου εκφράστηκε κυρίως με την κατάργηση της διάταξης του σχεδίου της Επιτροπής, η οποία προέβλεπε την ανάλογη εφαρμογή όλων των διατάξεων (μισθολογικών, ασφαλιστικών, φορολογικών κλπ.) που αναφέρονται σε συζύγους και στα συμβαλλόμενα με το σύμφωνο πρόσωπα (Έφη Κουνουγέρη - Μανωλεδάκη «Ο νέος νόμος 3710/08 : Μια πρώτη ματιά» & Θ. Παπαχρίστου «Κριτικές Παρατηρήσεις στο Ν. 3719/08», Εφαρμογές Αστικού Δικαίου 1/2008, σελ.1016 & 1018). Αυτό αφ' ενός μεν σημαίνει ότι για τα υπόλοιπα ζητήματα οι βάσει συμφώνου συμβιούντες είναι ελεύθεροι να προβούν στις ρυθμίσεις που επιθυμούν, αφ' ετέρου δε ότι καμμία νομοθετική διάταξη του ισχύοντος δικαιοκτικού συστήματος δεν εφαρμόζεται αναλογικά (επιχείρημα a contratio). Πολύ περισσότερο δε δεν εφαρμόζεται αναλογικά η ισχύουσα για τους συζύγους νομοθεσία, συνεπώς ούτε και η ασφαλιστική, καθ' όσον τέτοια παρέμβαση συνιστά παραβίαση της κατά τα ανωτέρω ελευθερίας των συντρόφων, δεδομένου ότι, εάν αυτοί επιθυμούσαν την εφαρμογή της περί γάμου νομοθεσίας, θα είχαν συνάψει γάμο.

Δ. Με την διάταξη του άρθρου 33 α.ν. 1846/1951 «Περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων», ορίσθηκαν ρητά τα μέλη της οικογενείας του ασφαλισμένου ή συνταξιούχου Ι.Κ.Α., επί των οποίων επεκτείνεται η ασφαλιστική προστασία

και κάλυψη υπό την προϋπόθεση ότι συμβιώνουν μαζί του και η συντήρησή τους βαρύνει αυτόν. Τα προστατευόμενα μέλη είναι :

- α) Η σύζυγος ή ο σύζυγος
- β) Τα άγαμα τέκνα, φυσικά και υιοθετηθέντα, νόμιμα και νομιμοποιηθέντα ή αναγνωρισθέντα, καθώς και οι προγονοί
- γ) Οι φυσικοί και θετοί γονείς
- δ) Οι ορφανοί έγγονοι και αδελφοί.

Κατά γενικήν αρχή του κοινωνικοασφαλιστικού δικαίου, οι διατάξεις, οι περιέχουσες ασφαλιστικό προνόμιο πρέπει να ερμηνεύονται στενά, αποκλεισμένης της διασταλτικής ερμηνείας ή της αναλογικής εφαρμογής τους (ΣτΕ 2033/90, ΕΔΚΑ 1990, σελ. 25, ΣτΕ 2035/1990 ΕΔΚΑ 1991, σελ. 25, ΣτΕ 4888/1988, ΕΔΚΑ 1989, σελ. 805, Γν. ΝΣΚ 711/2001). Αυτό σημαίνει ότι τα προστατευόμενα μέλη της οικογενείας του ασφαλισμένου είναι αυτά που ρητά αναφέρονται στην ανωτέρω διάταξη και δεν είναι δυνατή η παροχή ασφαλιστικής προστασίας σε άλλα μη κατονομαζόμενα πρόσωπα και ως εκ τούτου, ούτε στους δυνάμει συμφώνου ελεύθερης συμβίωσης συντρόφους. Πρόκειται βεβαίως για περιορισμό της προστασίας της εν ευρεία εννοία οικογενείας, η οποία όμως κατά τον χρόνο ψηφίσεως του νόμου περί Ι.Κ.Α. (1951) ήταν απολύτως δικαιολογημένη εν όψει των κοινωνικών συνθηκών και ηθών της εποχής. Ο νομοθετικός αυτός περιορισμός εξακολουθεί να υφίσταται και σήμερα, παρά την εξέλιξη των ηθών, με αποτέλεσμα η οικογένεια που αναγνωρίζεται και προστατεύεται από την κοινωνική ασφάλιση να ταυτίζεται με την οικογένεια που ιδρύεται με το γάμο (Α, Στεργίου, Οι θεμελιώδεις αξίες της κοινωνικής ασφάλισης, ΕΔΚΑ ΜΗ, σελ.923).

Η ρύθμιση, όμως, του άρθρου 33 α.ν. 1846/1951 είναι καθ' όλα σύμφωνη με το Σύνταγμα, το οποίο δεν ορίζει ρητά την έννοια της οικογένειας, αλλά παραπέμπει στον κοινό νομοθέτη και την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, δεδομένου ότι εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα του εθνικού νομοθέτου, ο οποίος διαθέτει ένα ευρύ πεδίο αξιολόγησης των αντιτιθεμένων συμφερόντων των πολιτών και της κοινωνίας στο σύνολό της, να καθορίσει τα πρόσωπα εκείνα που αποτελούν τα μέλη της οικογένειας του ασφαλισμένου και στα οποία επεκτείνονται οι υπό του

κράτους χορηγούμενες ασφαλιστικές παροχές. Εάν ο νομοθέτης επιθυμούσε την διεύρυνση της ασφαλιστικής προστασίας της οικογένειας, θα είχε προβεί σε σύνταξη αναλογιστικής μελέτης και τροποποίηση ή κατάργηση της σχετικής διατάξεως, ενέργειες οι οποίες, ουδέποτε έλαβαν χώρα, καθ' όσον η επέκταση της κοινωνικής ασφάλισης σε μη εργαζόμενα πρόσωπα ενέχει κινδύνους για την οικονομική υπόσταση των ασφαλιστικών ταμείων. Η κρατική εγγύηση, όμως, του θεσμού επιβάλλει τη λειτουργία βιώσιμων ασφαλιστικών οργανισμών που στηρίζονται σε υγιείς οικονομικές βάσεις, η δε εισαγωγή ευνοϊκών ασφαλιστικών μέτρων προϋποθέτει εκπόνηση επιστημονικής, αναλογιστικής μελέτης και πρόβλεψη του τρόπου κάλυψης του οικονομικού κόστους που συνεπάγονται. Ειδικότερα, κάθε νομοθετικό μέτρο θα πρέπει να αποβλέπει στη βελτίωση της ζωής του ασφαλισμένου ή τη διατήρηση της βιωσιμότητας του θεσμού. Ο νομοθέτης έχει *summa divisio* μια υποχρέωση να προστατεύσει το ασφαλιστικό κεφάλαιο, έτσι ώστε να μεταβιβαστεί ακέραιο στις επόμενες γενεές (Α. Στεργίου, Το Δικαίωμα στη κοινωνική ασφάλιση, ΕΔΚΑ ΜΖ, σελ.165, ΣτΕ 3100/2001 σκέψεις μειοψηφίας).

Ε. Επισημαίνεται, τέλος, η νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, κατά την οποία η οικογενειακή κατάσταση και οι παροχές που εξαρτώνται από αυτήν είναι τομείς που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των κρατών μελών και το κοινοτικό δίκαιο δεν θίγει την αρμοδιότητα αυτή. Ωστόσο, υπενθυμίζεται ότι τα κράτη μέλη πρέπει, κατά την άσκηση της αρμοδιότητας αυτής, να τηρούν το κοινοτικό δίκαιο, μεταξύ άλλων, τις διατάξεις περί της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων (βλ., κατ' αναλογία, αποφάσεις της 16ης Μαΐου 2006, C-372/04, Watts, Συλλογή 2006, σ. I-4325, σκέψη 92, και της 19ης Απριλίου 2007, C-444/05, Σταματελάκη, Συλλογή 2007, σ. I-3185, σκέψη 23, C-267/2006, σκέψη αρ. 59).

Επίσης, το ίδιο Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι το Κοινοτικό Δίκαιο δεν θίγει την εξουσία των κρατών μελών να διαρρυθμίζουν τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης και ότι ελλείπει εναρμόνισης σε κοινοτικό επίπεδο εναπόκειται σε κάθε κράτος μέλος να καθορίσει τόσο τις προϋποθέσεις υπαγωγής σε ένα σύστημα κοινωνικής ασφάλισης όσο και τις προϋποθέσεις χορήγησης δικαιωμάτων επί παροχών με το όρο βεβαίως ότι κατά την

άσκηση της αρμοδιότητας αυτής τηρείται το κοινοτικό δίκαιο (αποφάσεις C-158/96 Kroll, σκέψεις 17-19, C-157/99 Smits & Peerbooms, σκέψεις 44-46, C-56/01 Inizan, σκέψη 17, C-8/02 Leichte, σκέψη 29). Η νομολογία αυτή υιοθετήθηκε από τον ενωσιακό νομοθέτη με το άρθρο 34 «Κοινωνική ασφάλιση και κοινωνική αρωγή» του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο οποίος μετά την Συνθήκη της Λισσαβώνας κατέστη πρωτογενές δίκαιο της Ένωσης, έχον την ίδια νομική ισχύ με τις Συνθήκες. Σύμφωνα, λοιπόν με την νέα αυτή διάταξη, η έκταση και η προστασία του δικαιώματος στην κοινωνική ασφάλιση και στις παροχές που απορρέουν από αυτήν προσδιορίζεται από τα ισχύοντα στις εθνικές νομοθεσίες. (Τζούλια Ηλιοπούλου – Στράγγα, Η Κοινωνική Διάσταση του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Ευρωπαϊών Πολιτεία 2/2008, σελ. 336).

Αναφέρεται ενδεικτικά η απόφαση C-267/2006 Tadao Maruko, η οποία αφορά την χορήγηση ή μη ασφαλιστικής παροχής και συγκεκριμένα σύνταξης χηρείας στον επιζώντα - βάσει συμφώνου - σύντροφο, με την οποία ο Δικαστήριο έκρινε ότι υφίσταται δυσμενής διάκριση μόνο στην περίπτωση που το εθνικό δίκαιο θέτει τους συντρόφους σε παρεμφερή κατάσταση με τους συζύγους. Ακολούθως, με την απόφαση F-122/06 Anton Pieter Roodhuijzen του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αν και έγινε δεκτό ότι η έννοια του όρου «σύντροφοι μη έγγαμης σχέσης συμβίωσης» πρέπει να νοηθεί ως περιλαμβάνουσα μια κατάσταση στην οποία οι σύντροφοι συμβιώνουν κατά τρόπο σταθερό και δεσμεύονται, στο πλαίσιο της συμβίωσης αυτής, από αμοιβαία δικαιώματα και υποχρεώσεις σχετικά με τον κοινό τους βίο, εν τούτοις κρίθηκε ότι μπορούν να αναγνωριστούν υπέρ των ζευγαριών που έχουν συνάψει σύμβαση συμβίωσης συνέπειες έναντι τρίτων και μάλιστα όσον αφορά, ειδικότερα τις συντάξεις, υπό την προϋπόθεση πάντα ότι οι αντίστοιχοι κανονισμοί των συντάξεων τους αναγνωρίζουν μια τέτοια σύνταξη.

IV. Ενόψει των ανωτέρω και σύμφωνα με την κρατήσασα στο Τμήμα άποψη, την οποίαν υπεστήριξαν οι Νομικοί Σύμβουλοι, Πέτρος Τριανταφυλλίδης, Ανδρέας Χαρλαύτης, Ανδρέας Ανδρουλιδάκης, Αικατερίνη

Γρηγορίου, Βασιλική Τύρου και Κουήν Χουρμουζιάν και με την οποία ετάχθη και η εισηγήτρια πάρεδρος, εφ' όσον η αναλογική εφαρμογή των περί γάμου διατάξεων στους βάσει συμφώνου συμβιούντες συντρόφους δεν είναι δυνατή, έπεται ότι δεν είναι δυνατή και η επέκταση σ' αυτούς της ασφαλιστικής νομοθεσίας, καθ' όσον με τον τρόπο αυτόν προσβάλλεται η ελεύθερη βούληση τους να μην υπαχθούν στο νομικό καθεστώς του γάμου. Περαιτέρω, όμως, αποκλείεται και η διασταλτική ερμηνεία της αναφερομένης στο άρθρο 33 α.ν. 1846/1951 οικογένειας, δεδομένου ότι πρόκειται για ασφαλιστική διάταξη, η οποία ως εκ της φύσεώς της είναι στενά ερμηνευτέα. Σε κάθε περίπτωση, άλλωστε, η επέκταση της υπό του κράτους παρεχομένης ασφαλιστικής προστασίας σε τρίτα πρόσωπα, μη ρητά αναφερόμενα στην διάταξη του άρθρου 33 α.ν. 1846/51, εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα του εθνικού νομοθέτη, όπως αυτό με σαφήνεια προκύπτει από τη νομολογία των ευρωπαϊκών δικαστηρίων, καθώς και το άρθρο 34 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο νομοθέτης λοιπόν, κινούμενος σε ένα ευρύ πεδίο αξιολόγησης των εκάστοτε κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών και, αφού προηγουμένως σταθμίσει το δημόσιο συμφέρον και τα αντιτιθέμενες ατομικές επιδιώξεις των ιδιωτών, τυγχάνει ο μόνος αρμόδιος να προσδιορίσει τα πρόσωπα εκείνα που περιλαμβάνονται στην κατά τα ως άνω προστατευόμενη οικογένεια και στα οποία χορηγούνται υπό του κράτους οι προβλεπόμενες κοινωνικο - ασφαλιστικές παροχές. Δεδομένου, δε, ότι ο νομοθέτης δεν άσκησε την αρμοδιότητά του και η διάταξη του άρθρου 33 α.ν. 1846/1951 δεν τροποποιήθηκε, εξακολουθεί να ισχύει ως έχει, μη επιτρεπόμενης της επεκτατικής της εφαρμογής της σε άλλα πλην των σ' αυτήν οριζόμενων προσώπων.

Κατόπιν αυτών, η απάντηση που προσήκει στο ανωτέρω τεθέν ερώτημα είναι αρνητική και τα πρόσωπα που συνάπτουν σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης δεν εμπίπτουν στα μέλη της κατ' άρθρον 33 α.ν. 1846/1951 οικογένειας.

Κατά την αντίθετη όμως γνώμη του Προέδρου του Τμήματος, Βασιλείου Κοντόλαιμου, Αντιπροέδρου του Ν.Σ.Κ., την οποίαν υπεστήριξε και ο Νομικός Σύμβουλος, Σπυρίδων Παπαγιαννόπουλος, στο υπό κρίση ερώτημα πρέπει να δοθεί καταφατική απάντηση, ότι δηλαδή εντάσσονται στα μέλη της

οικογένειας, όπως αυτά προσδιορίζονται από την ασφαλιστική νομοθεσία, και τα πρόσωπα, τα οποία συνάπτουν σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης για τους εξής λόγους::

- Στο άρθρ. 21 του Συντάγματος αναφέρεται ότι τελούν υπό την προστασία του Κράτους, μεταξύ άλλων, τόσο η οικογένεια όσο και ο γάμος. Η αναφορά αυτή θα μπορούσε να εκληφθεί, ερμηνευτικά, ότι το Σύνταγμα προστατεύει, και μάλιστα ως θεμέλιο της συντήρησης και προαγωγής του έθνους, δηλαδή για εθνικούς λόγους, πρωτίστως την οικογένεια που δημιουργείται και αναπτύσσεται, από μια νόμιμη συμβίωση, με προοπτική μονιμότητας και σταθερότητας, μέσα στα πλαίσια μιας σύμβασης, αυτής του γάμου, η οποία καταρτίζεται μετά από συμφωνία των μελλονύμφων (άρθρο 1350 Α.Κ.) με πανηγυρικό τύπο είτε θρησκευτικά, με την τέλεση του χριστιανικού μυστηρίου του γάμου δηλ. με ιερολογία ενώπιον του ιερέα, ή σύμφωνα με το τυπικό άλλου δόγματος ή θρησκεύματος, είτε «πολιτικά», ενώπιον του αρμοδίου Δημάρχου ή Προέδρου της Κοινότητας, με σύγχρονη δήλωση των μελλονύμφων (άρθρ. 1367 ΑΚ) και τελειούται με τις υπογραφές των «συμβαλλομένων (συζύγων)» στη σχετική πράξη που συντάσσεται από το θρησκευτικό λειτουργό ή Δήμαρχο ή Πρόεδρο της Κοινότητας και με την καταχώριση της πράξεως αυτής στο τηρούμενο στο Ληξιαρχείο σχετικό βιβλίο.

- Σύμφωνα λοιπόν με την παραπάνω ερμηνευτική προσέγγιση θα προσέκρουε ευθέως προς την καθιερούμενη στο Σύνταγμα αρχή της ισότητας, όσο και προς την συνταγματική προστασία των σκοπών της συντήρησης και προαγωγής του έθνους, να μη προστατεύεται και να μη θεωρείται ως οικογένεια η δημιουργούμενη και αναπτυσσόμενη από μια συμβίωση, μέσα σ' ένα επίσης νόμιμο συμβατικό πλαίσιο, αυτό του «συμφώνου νόμιμης συμβίωσης», επίσης με προοπτική μονιμότητας και σταθερότητας, που καθιερύεται και περιγράφεται στα άρθρα 1 – 13 του ν. 3719/08, μιας σύμβασης δηλαδή που καταρτίζεται επίσης πανηγυρικά, ενώπιον συμβολαιογράφου και τελειούται με την καταχώρισή της σε ειδικό βιβλίο, που τηρείται επίσης στο Ληξιαρχείο και που παράγει πολλά αποτελέσματα όμοια του γάμου, ανεξάρτητα αν αυτά είναι προϊόν συμφωνίας των συμβαλλομένων, ενώ στη σύμβαση του γάμου, θρησκευτικού ή πολιτικού, που και αυτής η σύναψη βασίζεται στην ελεύθερη βούληση των

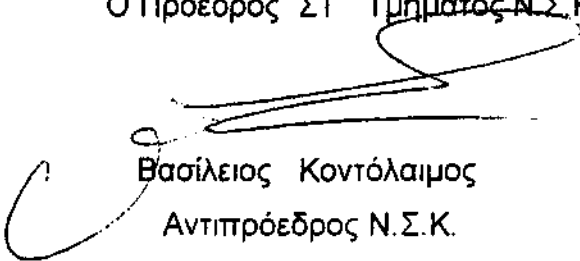
συζύγων, τα περισσότερα αποτελέσματα προέρχονται κυρίως απευθείας από τον νόμο, χωρίς να έχει καμιά αποφασιστική σημασία εν προκειμένω αν οι διατάξεις περί καθιέρωσης του Συμφώνου Ελεύθερης Συμβίωσης περιλαμβάνονται, ή όχι στο Κεφάλαιο Πρώτο του ανωτέρω νόμου, με το οποίο επέρχονται τροποποιήσεις στον Αστικό Κώδικα, ούτε το γεγονός ότι στο άρθρο 33 του ν. 1846/51 θεωρούνται ως μέλη της οικογένειας του ησφαλισμένου η σύζυγος ή ο σύζυγος, δεδομένου ότι κατά τη θέσπιση του εν λόγω νόμου ως νόμιμη συμβίωση αναγνωριζόταν μόνο η εντός του πλαισίου του γάμου, όπως αυτός περιγραφόταν στον Α.Κ., υπάρχουσα.

- Εξάλλου το σύμφωνο συμβίωσης η ύπαρξη του οποίου προβλέπεται σε πολλά από τα Κράτη Μέλη της Κοινότητας έχει δημιουργήσει μια νέα δυναμική στη νόμιμη συμβίωση ετεροφύλων προσώπων (αλλού και ομοφυλοφύλων), ώστε κάθε προσπάθεια να θεωρηθούν οι κατ' αυτόν τον τρόπο συμβιούντες, ως μέλη μη οικογένειας, να προσκρούει στη λογική υιοθέτησης και θεσμοθέτησης του εν λόγω συμφώνου. Μια τέτοια τάση, έστω και εν όψει διαφορετικού πραγματικού, εκφράζεται και στις νεώτερες αποφάσεις των Δικαστηρίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που αναφέρονται στη γνώμη της πλειοψηφίας.

Θεωρήθηκε,

Αθήνα, 30 Ιουνίου 2010

Ο Πρόεδρος ΣΤ' Τμήματος Ν.Σ.Κ.

Βασίλειος Κοντόλαιμος
Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Η Εισηγήτρια

Κωνσταντίνα Νασοπούλου
Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.